

STICHTING
BEDRIJFSTAKREGELINGEN
DAKBEDEKKINGSBRANCHE

werken op platte daken

*veiligheids-, gezondheids-
en milieu-instructies
voor de dakdekker*

**Wat een dakdekker moet weten
én moet toepassen!**

Project Veilig en Gezond op het dak

oktober 2015

Invulling Arbozorg bij dakbedekkingsbedrijf:

Er is een bedrijfs-RI&E aanwezig, gebaseerd op de model branche RI&E (BIKUDAK/SBD). De bedrijfs-RI&E ligt voor alle dakdekkers op het bedrijfskantoor ter inzage. Ditzelfde geldt voor de wet- en regelgevingstool milieu die door VEBIDAK aan al haar lid-bedrijven ter beschikking is gesteld.

De invulling arbomaatregelen (V&G-plan / project RI&E) is op basis van maatregelen in de Infowijzers Duurzaam inzetbaar dakwerk uit de Arbo-catalogus Platte daken en de instructies in dit boekje.

Bij een bedrijfsongeval

Alarmnummer 1-1-2

Belangrijke telefoonnummers:

Kantoor: _____

Directie: _____

Uitvoerder: _____

Anders, namelijk: _____

Werken in de bouw is niet altijd zonder risico.
Dit geldt ook voor dakdekkerswerkzaamheden.

Werkgevers en werknemers zijn zich steeds meer bewust van het belang van goede werkomstandigheden en een veilige werkplek.

Veilig en gezond werken

DE VOORDELEN

- Minder bedrijfsongevallen
- Minder risico's voor de gezondheid
- Lager ziekteverzuim
- Hogere productie- en minder faalkosten
- Verbetering van de kwaliteit van het werk
- Minder uitstroom naar arbeidsongeschiktheid
- Imagoverbetering van de dakbedekkingsbranche
- Prettige werksfeer

In dit boekje zijn de wettelijke verplichtingen m.b.t. het veilig werken op daken beschreven.

Uitgangspunt: Arbocatalogus Platte daken

www.arbocatalogus-plattedaken.nl

PBM

Welke **persoonlijke beschermingsmiddelen** heeft een dakdekker nodig?
Te verstrekken door werkgever:

Altijd

- de juiste handschoenen
- veiligheidsschoenen
- brandvertragende kleding

Indien noodzakelijk:

- veiligheids-/bouwhelm
- veiligheidsbril
- adembescherming
- gehoorbescherming
- hekwerk (dakrandbeveiliging)
- harnas met toebehoren ten behoeve van gebiedsbegrenzing

Opleiding en instructie

Elke dakdekker heeft jaarlijks recht op 2 (doorbetaalde) scholingsdagen die verband houden met zijn beroep. 1x per 3 jaar moet de cursus *Gezond en Veilig werken op het Dak* worden gevolgd. De scholing moet worden gegeven door een door CAO-partijen aangewezen instelling. Onder bepaalde voorwaarden kunnen leverancierscursussen onder het scholingsbeleid vallen.

Neem contact op met je werkgever over keuze en aanmelding voor een cursus. Ook kun je bij je werkgever terecht met vragen over de bedrijfs-RI&E.

Werkplekinstructie

Werkvoorbereiding

Voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering van het werk is het van het grootste belang dat de directie of bedrijfsleiding in de offerte en/of bij de opdrachtverstrekking duidelijkheid geeft over:

- Soort opdracht (aangenomen werk / werk op regiebasis / anders)
- Gegevens opdrachtgever / hoofdaannemer (contactpersoon)
- Werklocatie (inclusief zo mogelijk project-RI&E)
- Uit te voeren werkzaamheden
- Afspraken en verantwoordelijkheden

Inrichting objectlocatie / werkplek

In principe zorgt de voorman vanuit zijn taakbeschrijving voor de juiste werkplekinrichting. Anders geeft de werkgever aan wie verantwoordelijk is voor de werkplekinrichting en het toezicht. Het is verstandig om bij de werkplekinrichting een checklist te gebruiken (een voorbeeld is bij SBD verkrijgbaar).

Aan het werk (instructie en toezicht)

WERKPLEKINRICHTING NIET IN ORDE DAN NIET AAN HET WERK

Voor veilige werkvoorbereiding en werkplekinrichting organiseert de voorman een kick-off of andere instructie over het werk, inclusief het beheersen van de specifieke risico's. Dit kan aan de hand van een werkplekinspectieformulier, maar ook door de info uit dit boekje te gebruiken.

Veilige dakopgang

Veilig werken op platte daken begint altijd met een goede bereikbaarheid van het platte dak, de tijdelijke werkplek. Besteed hieraan dan ook de nodige aandacht in de werkvoorbereiding en afstemming met de opdrachtgever.

Mogelijke voorzieningen voor betreden en verlaten van het dak:

- Binnendoor met permanente trap
- Binnendoor met trap en dakluik (in veilige zone)
- Verreiker met veilige werkbak
- Kooiladder of permanente gevelladder met middenrail
- Trappentoren
- Aanhaakladder
- Staande geborgde ladder

Dakrandbeveiliging

Dakrandbeveiliging bestaat uit:

- leuning op 1 meter hoogte
- tussenregel op 47 centimeter hoogte
- schoprand (of dakopstand min. **15** centimeter)

Wettelijk verplicht:

- bij een niveauverschil van 2.50 meter (indien noodzakelijk bij geringere hoogte)
- rondom daksparringen
- langs water of gevaarlijke obstakels
- bij de opgang van een dak:
4 meter aan beide zijden van de ladder
- bij een stortkoker, ladderlift, vluchtweg:
4 meter aan beide zijden

Indien de dakopstand minimaal 1 meter hoog is, of ter plaatse van bouwsteigers (max. 1.50 lager en voldoende breed) is het plaatsen van dakrandbeveiliging niet verplicht.

Individuele valbeveiliging

Individuele valbeveiliging (harnasgordel) is een PBM en daarmee – evenals alle anderen persoonlijke beschermingsmiddelen – de laatste vorm van beveiliging.

Collectieve beschermingsmiddelen genieten altijd de voorkeur!

Veiligheidslijnen en individuele vanggordels alleen toepassen bij kortdurende werkzaamheden, wanneer het aanbrengen van steiger- of leuningwerk niet mogelijk is en uitvoering aangelijnd werken dezelfde bescherming geeft als hekwerken (vallen is geen optie!). Zie stroomschema in het SBD informatieblad *Aanpak valgevaar bij werkzaamheden op platte daken!*

Volg voor gebruik van harnasgordels de instructie in de SBD-toolbox **Aangelijnd werken** en zorg voor verdere training, toezicht en BHV. Vraag ook naar de verplichte bedrijfsprocedure inzake aangelijnd werken (onderdeel van de bedrijfs-RI&E)

Markeringen

Als de werkzaamheden op meer dan **4 meter** afstand van de dakrand worden uitgevoerd, is een eenvoudige, voor ieder goed zichtbaar blijvende, visuele markering voldoende.

Als markering wordt gebruikt in de vorm van rood/wit lint, schragen of kettingen, kan deze afstand tot **2 meter** worden beperkt (1 meter hoog).

De werkplek en de weg ernaartoe, moeten ook gemarkeerd zijn of worden.

Vluchtweg

- Check of de looproute gemarkeerd is en vrij van obstakels
- Zorg altijd voor een tweede vluchtweg

Bij calamiteiten of onvoorziene situaties moet het dak snel te bereiken of te verlaten zijn.

GSM-masten

Rond GSM-masten bevinden zich elektromagnetische velden. Tijdens werkzaamheden op het dak moet men buiten het straalbereik van de antennes blijven. Opgemerkt zij dat GSM-masten zich vaak buiten een verticale afstand van 0.5 meter van de uit te voeren werkzaamheden op het dak bevinden en het gevaar daarom beperkt zal zijn. Maar let in ieder geval op onderstaande punten:

- **Bij enkelvoudige GSM-antennes horizontaal minimaal 3 meter en verticaal 0.5 meter afstand houden.**
- **De gevarezone moet met een duidelijk bord zijn aangegeven.**

Bij werkzaamheden binnen het stralingsgebied moet de mast buiten dienst worden gesteld.

Lawaai

Ongewenst geluid noemen we lawaai. Hoe harder het geluid en hoe langer de blootstelling, des te groter de kans op schade (lawaaidoofheid).

Wetgeving

- Geluidsniveau boven 80 dB(A) is schadelijk voor de gezondheid.
- Bij overschrijding moet de werkgever maatregelen nemen:

Maatregelen werkgever

- Gehoorbescherming ter beschikking stellen
- Voorlichting geven
- Mogelijkheid tot audiometrisch onderzoek 1x per 4 jaar

De dakdekker moet de beschikbaar gestelde PBM gebruiken!

Klimaat

Een dakdekker kan te maken krijgen met extreme weersomstandigheden. Hierbij valt te denken aan:

- Kou
- Hitte
- Harde wind
- Neerslag
- Onweer

Zorg dat je op weersinvloeden bent voorbereid!

Kou: muts, doorwerkjas, laarzen, handschoenen, warme dranken

Indien nodig weerverlet bij ijzel, sneeuw, glad dak en gevoelstemperatuur van -6 graden Celsius

Hitte: pet met nekflap, lichte kleding (lange mouwen), voldoende gekoelde dranken, zonnebrandcrème, koele rust-/pauzeruimte

Harde wind: materialen ballasten en veiligstellen tegen opwaaien.

Vanaf windkracht 6: geen ladders meer inzetten.

Boven windkracht 8: werkzaamheden staken.

Neerslag: doorwerkjas, veiligheidslaarzen, regenpak

Onweer: dak onmiddellijk verlaten en veilige schuilplaats zoeken

Harde wind

Harde wind kan het werken op daken hinderen of zelfs onmogelijk maken.

Het is moeilijk aan te geven wanneer we van harde wind spreken. Dit is sterk afhankelijk van o.a. de hoogte, de omgeving en de vorm van het gebouw.

Verder zijn de werkzaamheden die verricht worden en de te gebruiken materialen ook van invloed op de mogelijke gevaren tijdens werken bij harde wind.

Richtlijn (vuistregel):

- **Windkracht 7, max. hoogte 3 meter**
- **Windkracht 6, max. hoogte 10 meter. Extra alertheid bij plaatsen en gebruik van ladders, vooral boven 5 meter**
- **Windkracht 5 of geringere hoogte, geen beperking**

Aanbevelingen:

- **Maak goede afspraken over het staken van werk bij harde wind.**
- **Neem tijdig maatregelen tegen op- en wegwaaien van materialen.**

Bitumenketels

Altijd:

- 2 ABC 12 kg blussers bij de ketel, of bluspoeder
- Bitumenketel met thermostaat/temperatuurbegrenzer
- Plaatsen in lekbak van voldoende inhoud op een onbrandbare ondergrond
- Gasfles op minimaal 5 meter afstand van de ketel opstellen

BITUMENKETEL NOOIT ONBEHEERD AAN LATEN STAAN!

Brandpreventie

Brandpreventie moet altijd bij:

- Open vuur
- Föhnen

Verplichting (Arbocatalogus Platte daken):

- 2 ABC blussers van 12 kg per werkplek
- 2 ABC blussers van 12 kg extra bij bitumenketel (of bluspoeder)

Aanbevelingen:

- Branddekens
- koelgel
- emmer schoon water
- mobiele telefoon (snel deskundige hulp invoeren)

LET OP:

Blussers moeten gekeurd en verzegeld zijn.

Blussers plaatsen op een goed zichtbare, goed bereikbare plaats, zo dicht mogelijk bij de werkplek.

Brandveiligheid - dakdetails

Constructie van het dak

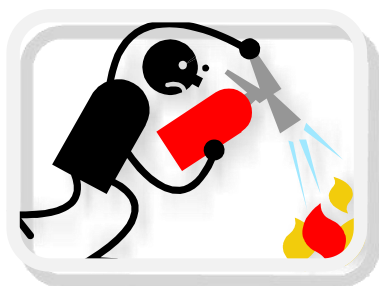
Werken met open vuur is risicovol, vooral bij werk aan detailleringen zoals opgaand werk, opstanden en dakranden. Gebruik op deze plaatsen onbrandbaar bouw materiaal of vermijd het gebruik van open vuur. Probeer schoorsteenwerking te voorkomen en pas de details aan op het werken met open vuur. In of tegen opgaande gevels wordt aanbevolen onbrandbare isolatie te gebruiken.

Aanbevelingen:

- Kieren dicht zetten met zelfklevende strook
- Gevelbeplating verwijderen
- Zelfklevende randstroken toepassen
- Onbrandbare isolatie toepassen bij detailleringen

Nooit:

- PUR of EPS onder doorvoeren
- Geen handelingen op 'goed geluk' uitvoeren

**Sinds april 2009 is NEN 6050*) van kracht.
Vraag hierover meer informatie aan je werkgever**

***) Norm voor ontwerp, details en uitvoering brandveilig werken aan gesloten dakbedekkingssystemen**

Teer en asbest + (kwarts)stof

Asbest en asbesthoudende materialen mogen alleen worden verwijderd door bedrijven die hiervoor gecertificeerd zijn (KOMO procescertificaat).

Teerhoudende dakbedekking bevat P.A.K. (Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen). Bij werkzaamheden aan en het slopen van teerhoudende dakbedekking zijn maatregelen noodzakelijk.

Altijd:

- de juiste handschoenen
- oogbescherming
- adembescherming
 - * Masker (typeTM 3P) kortdurend werk
 - * Helm of kap (typeTH 3P) sloopwerkzaamheden
- wegwerpoverall

Niet toegestaan voor jeugdigen

Aanpak (kwarts)stof: zie toolbox SBD

En zorg voor naleving van de aanbevelingen

Aanbevelingen:

- van de wind af werken
- stofvorming voorkomen
- Zorg voor directe stofafzuiging bij boren en vegen
- niet bij overmatige zon
- niet eten, drinken of roken tijdens werkzaamheden

LMRA (Laatste Minuut Risico Analyse)

Wat is een LMRA?

- Een korte algemene risicobeoordeling door de dakdekker van de uit te voeren klus of taak
- Tijdsbesteding niet meer dan 1 minuut; geen formulieren invullen
- Het is een mentaal proces, zit 'tussen de oren'

LMRA bevat 3 stappen

- Beoordelen van de gevaren
- Maatregelen
- Actie

KORTOM: eerst KIJKEN, dan DENKEN en dan pas DOEN

Wanneer?

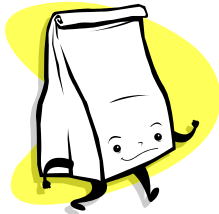
Op ieder moment van de dag, op jouw werkplek en vóór aanvang van alle werkzaamheden.

Checklist

AANVANG WERKDAG

- Ladder geborgd tegen omvallen?
- Zijn sparingen afgedekt?
- Dakrandbeveiliging op het dak?
- Brandblussers op het dak? (ook bij föhnen)
- Verbanddoos op het dak?
- 2^e vluchtweg aanwezig?
- Telefoon op het dak aanwezig?
- Check hoe de BHV is geregeld!

Nooit beginnen zonder veiligheidsvoorzieningen!!

PAUZE

- Gasbranders uit?
- Kraan van de gasflessen dicht?
- Druk van gasslang(en)
- Geen smeulende materialen op het dak?
- Bitumenketel uit?

Bij onvoorziene of gevaarlijke situaties, het dak niet onbeheerd achterlaten !!!

Checklist

EINDE WERKDAG

- **Waterdichte dagbeëindiging maken**
- **Lege gasflessen van het dak af**
- **Losliggende materialen (tijdelijk) ballasten**
- **Uiterlijk ½ uur voor vertrek van de werkplek, stoppen met brand- of föhnwerkzaamheden (nacontrole)**
- **Afmelden (evt. vergunningen aftekenen)**
- **Indien mogelijk, opgang tot het dak verwijderen of vergrendelen**

ALS HET GEZOND KAN DOE HET DAN

Werken in de dakbedekkingsbranche is lichamelijk zwaar werk. Dagelijks tilt en draagt een dakdekker zware materialen, staat hij langdurig gebogen te werken, moet hij veel knielen en hurken en maakt hij vaak dezelfde bewegingen met armen en schouders. Het is niet verwonderlijk dat een groot deel van het verzuim wordt veroorzaakt door klachten aan het bewegingsapparaat.

Gezond werken TIPS

1. Zorg dat je fit bent
2. Eerst kijken, dan denken, dan doen (zie LMRA, pag. 15)
3. Til handmatig niet meer dan 25 kg (per persoon)
4. Gebruik arbohulpmiddelen en machines
5. Let op je werkhouding

Werk slim

Bij dakdekken heb je meestal veel materiaal nodig. Maak vooraf afspraken over transport naar en op het dak. Overleg over de opslag van isolatieplaten, dakrollen, gasflessen en andere materialen. Goed overleg maakt je werk dus ook een stuk lichter. Het scheelt een hoop extra til- en sjouwwerk en... ergernis!

LET OP: Het handmatig tillen van dakbedekkingsmaterialen zwaarder dan 25 kg is vanaf 1 januari 2012 verboden. Vanaf deze datum zullen deze materialen nog slechts mechanisch worden verplaatst.

TOPVORM

Vanaf mei 2014 kun je als dakdekker en dakbedekkingsbedrijf alle informatie en ondersteuning voor veilig en gezond (oftewel duurzaam) dakwerk terugvinden op www.sbd.nl in de rubriek *Duurzame inzetbaarheid*

Milieubeheer / bitumenrecycling

Veel bedrijven begrijpen inmiddels dat aandacht voor duurzaam dakbehoud en gezond en veilig werken uitstekend kunnen samengaan. Dit geldt met name bij de aanpak gevaarlijke stoffen en terugdringen fysieke belasting. Veelal worden de afspraken over milieubeheer dan ook in de bedrijfs-RI&E opgenomen. Ook richten steeds meer bedrijven zich op recycling van vrijkomend dakafval (zie: www.brn.nl en www.vekudakrecycling.nl).

Tip bij telefoneren op het dak

Een telefoon of tablet op het dak kan heel nuttig zijn. Voor (BHV)-communicatie in geval van nood, maar ook voor het doorgeven en door-nemen van instructies. Of als camera voor het vastleggen van wijzigingen in de opdracht, condities van het dak en kwaliteit arbomaatregelen. Maar telefoneren is niet zonder gevaar. Bijvoorbeeld als je aan het branden bent, onbeveiligd aan de dakrand staat of een ladder beklimt. Als dakdekker moet je gefocust blijven op veilig werken. Gebruik de telefoon dus alleen in de veilige zone! Het is verder aan te raden om in het bedrijfsreglement afspraken op te nemen over telefoongebruik.

Dakpaspoort

Met een Dakpaspoort maak je aantoonbaar dat je vakbekwaam, veilig en gezond én volgens de wettelijke en branchevoorschriften je werkzaamheden uitvoert (www.dakpaspoort.nl)

Arbovoorlichters SBD

Regio Noord: Paul Aalders (06-51806477)

Regio Zuid: Ad Verhoeven (06-51806414)

WWW.SBD.NL

Download hier gratis toolboxpresentaties van SBD over specifieke onderwerpen voor de dakdekker (zoals collectieve beveiliging, werken op ladders, werken in de winter/hitte), werkplekinspectieformulier. En actuele informatie en ontwikkelingen in de dakenbranche.

Download ook onze gratis APP (voor iPhone en Android)!

Dit boekje is een uitgave van:

Stichting Bedrijfstakregelingen Dakbedekkingsbranche

Groningenhaven 4, 3433 PE Nieuwegein

Postbus 1470, 3430 BL Nieuwegein

T (030) 606 21 12, F (030) 223 80 82

KvK Utrecht 30184493

STICHTING
BEDRIJFSTAKREGELINGEN
DAKBEDEKKINGSBRANCHE

NB:

Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Hiervoor verwijzen wij naar de meest actuele wetteksten